

УДК 7.75.73.730.76

DOI: <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2025-55-6>

Валентина **Молинь**,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
та академічних дисциплін,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
Косівський державний інститут
декоративного мистецтва, м. Косів, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0815-6096>

Василь Дутка в культурно-мистецькому просторі сьогодення

Анотація. Розглянуто творчу активність заслуженого художника України, члена Національної спілки художників України, доцента кафедри образотворчого мистецтва та академічних дисциплін Косівського державного інституту декоративного мистецтва Василя Яковича Дутки.

2025 рік – ювілейний для митця і педагога. Цьогоріч Василь Якович з вагомим творчим здобутком відзначив 60-літній ювілей. Впродовж трьох десятиліть, після закінчення Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва, Василь Дутка впевнено торує свій творчий шлях. Художник гідно представляє Косівський державний інститут декоративного мистецтва та Косівську регіональну організацію Національної спілки художників України на мистецькій арені України і за кордоном.

Мета статті – проаналізувати творчість сучасного художника Василя Дутки в контексті національного культурно-мистецького процесу.

У статті висвітлено основні вектори творчості художника Василя Дутки (малярство, скульптура, графіка) та тематичні доміанти, його багатолітню педагогічну працю, участь у культурно-мистецькому житті України та вагомий внесок у розвиток польсько-українських культурних відносин. Наголошено на творчій співпраці та досягненнях живописця і скульптора Василя Дутки у розвитку польсько-українських культурних зв'язків, зокрема, пов'язаних з іменем відомого польського композитора з українським корінням Яна-Ігнація Падеревського. Методологія дослідження базується на системному аналізі, методах систематизації та узагальнення, мистецтвознавчого аналізу.

Простежено участь художника у міжнародних проєктах та всеукраїнських мистецьких виставках, орга-

нізацію низки персональних виставок, що засвідчують виставкову активність художника. Василь Дутка активно працює творчо як живописець, відображає життя і побут гуцулів, їхню самобутну культуру. Його широкоформатні полотна ефектні і декоративні, постають яскравою візитною карткою художника на чисельних персональних виставках в Україні і за кордоном (Польща, Франція, Греція, Великобританія).

Доробок Дутки-скульптора складають пам'ятники, багатоплігурні композиції, скульптурні погруддя, меморіальні дошки з барельєфами відомих діячів української культури.

Впродовж років творчої та педагогічної діяльності Василь Якович виконав кілька серій графічних робіт – рисунків, виконаних різними матеріалами. У статті висвітлено найновіші – цикл графічних творів «Наші студенти – захисники України».

Наукова новизна полягає у комплексному представленні багатогранного творчого доробку сучасного художника і педагога Василя Дутки, визначенні його ролі в культурно-мистецькому просторі сьогодення. Перспективи подальшого дослідження бачимо у системному аналізі творів скульптури його авторства.

Ключові слова: творчість Василя Дутки, заслужений художник України, малярство, скульптура, графіка, виставки, культурно-мистецький простір.

Постановка проблеми. Сучасний культурно-мистецький простір України характеризується пошуками нових форм репрезентації національної ідентичності, що зумовлено певними змінами та соціальними викликами. Мистецький процес на Прикарпатті формується як багатовимірне явище, зумовлене поєднанням глибинних традицій народної культури, історичної пам'яті та активного діалогу з сучасними художніми практиками. У цьому контексті творчість Заслуженого художника України, члена Національної спілки художників України, відомого живописця і скульптора, доцента кафедри образотворчого мистецтва та академічних дисциплін Косівського державного інституту декоративного мистецтва Василя Яковича Дутки набуває особливої ваги, оскільки поєднує традиційні етнокультурні мотиви з сучасними змістовими акцентами.

Цьогоріч митець з вагомим творчим здобутком зустрів 60-літній ювілей.

Наше знайомство в роки навчання на відділі ху-

дожньої кераміки у Косівському технікумі народних художніх промислів ім. В.Касіяна, а згодом педагогічна праця у стінах альма-матер, що триває впродовж трьох десятиліть, спонукають до написання статті про колегу-ювіляра. В межах даної публікації представимо розмаїття творчих спрямувань Василя Яковича – малярство, скульптура, графічні твори. Закцентуємо на здобутках наймолодшого з удостоєних почесного звання «Заслужений художник України» серед спілчан Косівської регіональної організації Національної спілки художників України та колективу Косівського державного інституту декоративного мистецтва.

Василь Якович Дутка – обдарований художник і досвідчений педагог. Його вирізняють високі моральні і людські якості, професіоналізм, любов до професії художника та педагогічної праці, бажання вдосконалюватися самому та сприяти вдосконаленню тих, кого він навчає. Як досвідчений педагог і творча особистість, Василь Якович набув знання і досвід впродовж трьох десятиліть передає своїм студентам, формує в молоді національні пріоритети у творчості. Викладає такі освітні компоненти: рисунок, авторський рисунок, пластична анатомія, скульптура, живопис, проектування. Керує дипломними роботами студентів майстерні декоративного розпису, організовує методичні виставки творчих робіт студентів з авторського рисунку та скульптури. Василь Якович відновив проведення занять вечірнього рисунку і започаткував студії творчої групи «Лінія N» у Косівському інституті.

Творчість митця пошанована низкою відзнак і нагород: Срібний значок Львівської національної академії мистецтв, орден «Заслужений для Культури Польщі» (2015), Медаль «Лауреат премії імені Тетяни Яблонської» (2017), присвоєно почесне звання «Заслужений художник України» (2019), Почесний диплом Національної академії мистецтв України (2022), Всесвітній орден «Культурна дипломатія» (2022), Грамота Івано-Франківської обласної ради за вагомий внесок у розвиток культури Прикарпаття (2024), Медаль Національної спілки художників України «За творчі здобутки» (2025), Міжнародна мистецька відзнака Фонду Міхаеля Стрихаржа – Велика срібна медаль від Сенату німецького міста Гамбург та скіпетр з портретом Ріхарда Вагнера (2025), нагорода Митрополита Епіфанія – медаль «Хрест Свободи» (2025).

Професійний розвиток і досягнення значних мистецьких здобутків визначаються насамперед його

активною життєвою позицією, відданістю справі, наполегливістю та цілеспрямованістю. Професійний розвиток і досягнення значних мистецьких здобутків визначаються насамперед його активною життєвою позицією, відданістю справі, наполегливістю та цілеспрямованістю.

Народився Василь Дутка 6 березня 1965 р. у с. Миколаївка Буцацького району Тернопільської області. Вже з раннього віку захоплювався малюванням і ліпкою. Навчався на відділі художньої кераміки в Косівському технікумі народних художніх промислів ім. В. Касіяна (1981-1985), де в той час викладачами фахової майстерності, композиції, рисунку, живопису та скульптури були Анастасія Коб'юк, Григорій Колос, Василь Бойчук, Анатолій Калитко, Микола Солтис, Іван Андрейканіч.

Після служби в армії навчався у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва (1988-1993, тепер – Львівська національна академія мистецтв), отримав фахові компетентності за спеціальністю «художня кераміка». Іван Франк, Тарас Янко, Володимир Черкасов, Юрій Дворник – педагоги, імена яких з вдячністю згадує нині.

На педагогічній роботі у Косові з 1993 року. Спочатку працював викладачем у Косівському училищі прикладного та декоративного мистецтва ім. В.І. Касіяна, а від 1996 року впродовж двадцяти років – заступником директора з навчальної роботи. Окрім викладацької та адміністративної роботи, активно працює творчо, бере участь у різних мистецьких виставках як в Україні, так і за її межами. Невдовзі стає членом Спілки дизайнерів України (2002) та членом Національної спілки художників України (2008). За педагогічну працю нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

Мета статті – проаналізувати творчість сучасного художника Василя Дутки в контексті національного культурно-мистецького процесу. Висвітлити основні вектори творчості косівського художника (малярство, скульптура, графіка) та тематичні домінанти. Узагальнити й систематизувати відомості про його багатолітню педагогічну працю, участь митця у культурно-мистецькому житті України та вагомий внесок у розвиток польсько-українських культурних відносин.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Про творчість Василя Дутки знаходимо інформацію у районному часописі «Гуцульський край» – статті Валентини Молинь про виставковий рух, творчі звітні

виставки викладачів і студентів, діяльність та досягнення сплчан Косівської регіональної організації НСХУ «Виставка малярства і графіки» [7], «Виставка творчих робіт викладачів» [8], «З діяльності Косівської регіональної організації Національної спілки художників України» [9], «Багатовекторність: мистецькі звершення Василя Дутки» [5], публікації та інтерв'ю художника підготовлені Алісою Мудрицькою – «Знай і цінуй своїх» [11], «Плідний творчий рік скульптора Василя Дутки» [12]. Публікація Людмили Островської «Василь Дутка малює студентів-воїнів» зовсім недавно з'явилася на сторінках газети української громади в США «Свобода» [13], найстаршої в світі україномовної газети.

Відомості стосовно раннього періоду творчості художника містять публікації В.Шкурмана [15], Я.Тимофійчука [14], каталоги виставок творчих робіт викладачів і студентів навчального закладу «Традиції народного мистецтва та сучасність» (Київ, 1996) [4], «Автентика і час» (Київ, 2003) [3], каталог «Василь Дутка. Малярство» [1].

Важливою джерельною базою для написання статті послужили публікації в періодичних виданнях, документи з архіву Косівської регіональної організації НСХУ [2], надані художником матеріали з власного архіву, а також записані з його слів найновіші відомості творчої біографії.

Наукову, методичну та творчу роботу Василя Яковича висвітлено у навчальному посібнику Галини Юрчишин «Регіональне мистецтво та архітектура Прикарпаття. Частина 1. Творчий доробок художника Василя Дутки» [16]. Акцентується увага на тому, що художник систематично удосконалюється, а його творчість вирізняється національною самобутністю і романтизмом. Життя і побут гуцулів, його багатвікова культура, природа Прикарпаття – все це є невичерпним джерелом натхнення для художника. У згаданому виданні вміщені відгуки про живописні твори Василя Дутки відомих мистецтвознавців – професора Львівської національної академії мистецтв Романа Яціва і доцентки Косівського інституту Богдани Чіх-Книш.

Твори малярства В.Дутки на гуцульську тематику представлено у статті В.Молинь польською мовою у науково-культурологічному часописі «Episteme» (Краків) [17], а творчу співпрацю художника і скульптора в Польщі – у науковому збірнику «Грааль науки» [10].

З найновіших публікацій назовемо авторську статтю «Багатовекторність образотворення Василя Дут-

ки» в науковому журналі «Грааль науки» [6]. Стаття присвячена ювілею колеги й знайомить з творчими напрацюваннями В.Дутки – живописця, скульптора і графіка.

Методологія дослідження. При проведенні даного дослідження використовувався комплексний підхід, викликаний необхідністю використання сукупності специфічних методів і прийомів: інформаційний підхід, когнітивний принцип, біографічний метод, методи систематизації та узагальнення, метод мистецтвознавчого аналізу.

Виклад основного матеріалу. Живописна творчість Василя Дутки сформувалась у надзвичайно цікаве явище сучасного мистецтва, що базується на доброму вишколі, оригінальному особистому баченні сюжетів та образів з тонким відчуттям межі традиційного і нового на ниві образотворення.

У малярстві Василь Дутка продовжує розвивати тему Гуцульщини, як це робили славні його попередники – відомі українські художники Корнило Устиянович, Теофіл Копистинський, Іван Труш, Олена Кульчицька, Олекса Новаківський, Йосип Курилас, Ярослав Пстрак, Григорій Смольський і багато сучасних митців – Анатолій Калитко, Микола Грималюк, Ігор Мельничук, Анатолій Мельник, Володимир Сандюк, Роман Лучук. Але робить це Василь Якович по-своєму, з властивою тільки йому манерою живопису й характерними колористичними особливостями.

Вагоме місце у малярстві Василя Дутки займає пейзажний жанр. До ранніх пейзажів відносимо такі: «На Сокольському» (1994), «Весняний ранок» (1996), «Білі скелі» (1998), «Долина маків» (2000), «Після дощу» (2001). Всі ці пейзажі об'єднує багатоплановість композиційного вирішення, деталізація, моделювання щільно укладеними здрібненими мазками. Особливо це прочитується в осінніх пейзажах «На Сокольському» з копичками на передньому плані чи кущами хризантем у роботі «Хризантеми бабці Каліни». На поєднанні взаємодоповнюючих кольорів будується колорит в роботі «Долина маків». Інакше, з певною розкутістю живописного мазка художник моделює «Краєвид із зеленим небом» (2001), «Гори димлять» (2000).

Живописні роботи молодого художника «Пейзаж з церквою», «Бузковий вечір» (1996) та «Вечір у Верховині» (1997) експонувалися на Всеукраїнській виставці творчих робіт викладачів та студентів Косівського коледжу прикладного та декоративного мистецтва ім. В.Касіяна «Традиції народного мистецтва

та сучасність» в Українському Домі у Києві 1997 року. Окремою частиною виставки були живописні та графічні роботи викладачів Анатолія Калитка, Миколи Солтиса, Василя Бойчука, Володимира Гуменюка, Петра Радиша, Василя Дутки, Ярослава Логінського, Едуарда Бієвського, Івана Парипи [4].

Наступного року його нові роботи експонувалися на обласній виставці – творчому звіті викладацького колективу Косівського коледжу прикладного та декоративного мистецтва ім. В.Касіяна у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини (1998). У публікації В.Молинь про цю виставку зазначалося: «Яскравою візитною картою молодого перспективного художника постають в експозиції малярські полотна В.Дутки. Епічністю інтонації особливо вирізняється полотно «Золота гора». Експресивною манерою опрацювання форми відзначаються також його живописні роботи «Дорога на Путилу», «Вище хмар», «Скелі». Динамізм живопису, мажорність звучання – особливості творчого почерку молодого митця» [7, с.7].

Художник приділяє увагу творчій роботі, виконуючи варіанти композиційних пошуків і живописних етюдів, знаходить відповідно до задуманого образу як форми основних пейзажних об'єктів, так і колорит. Він часто вибирає високий горизонт, тому пейзажі видаються просторішими, ширшими і глибшими, як в роботах «Посріблені гори» чи «Буковий ліс» (2004).

Ніжно-пастельний колорит з бузковими акцентами квітучих кущів вирізняє роботу «Навесні» (2004). Широкими впевненими мазками пророблено передній план у творах «Гірська річка», «Біля водоспаду», «Вечір над Черемошем». Часто художник пише зимові краєвиди, серед яких «Одинока смерека», «Смарагдовий сніг», «Позолочений хребет», «Де смереки стрункі», «Фіолетовий іній», «Зима».

Живописні полотна В.Дутки «Вертеп» і «Космацьке весілля» з успіхом експонувалися на виставці творчих робіт викладачів та випускників Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва «Автентика і час» у виставкових залах Національної спілки художників України в Києві (2003). У вступній статті каталога кандидат мистецтвознавства М.Гринюк зазначає: «Полотна Василя Дутки дихають певними умовностями і декоративізмом, і це, безперечно, штрихи Львівської школи декоративного мистецтва. І хоч особистість Василя Дутки як художника ще тільки на зорі, його твори вже сьогодні прикрашають збірки галерей і приватних колекцій багатьох країн світу» [3, с.5].

Надалі, впродовж досліджуваного періоду Василь Якович брав участь у виставках творчих робіт викладачів і студентів нашого навчального закладу, що проходили у Косові, Коломиї, Снятині, Верховині, Яремче, Надвірні, Івано-Франківську, Чернівцях, Львові, Києві.

Інформацію про першу персональну виставку живопису В.Дутки у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини 2000 року знаходимо в публікації В.Шкурмана, де зокрема йдеться: «Василя Дутку сприймають як унікальне поєднання великого художника і педагога, завдячують йому за високу внутрішню духовність, інтелігентність в усьому до чого чи до кого торкається він у вирі повсякденності» [15].

Художник любить працювати у великому форматі. Його полотна насичені багатим колоритом. Пленерні етюди, етнографічні поїздки Гуцульщиною, дослідження творчого спадку, зокрема теми Гуцульщини у творах українських і польських художників дали могутній поштовх до створення сюжетно-тематичних композицій в малярстві Василя Дутки. «В сюжетних творах він знаходить нову образотворчу мову. Це гармонійне поєднання не тільки тонально-кольорових співвідношень, а й характер самого мазка, його величина, напрям і підкреслена декоративність, що не тільки виявляє об'єм, фактуру, плани, а виступає окремим елементом структури художнього твору» – зауважує автор вступної статті каталогу творів малярства В.Жаворонков [1, с.2].

Важливими тематичними домінантами упродовж творчої активності пана Василя як живописця є життя і побут гуцулів, їхня самобутня культура. Можемо з впевненістю стверджувати, що художник перебуває у постійному творчому пошуку цікавих сюжетних тем, котрі збережуть прийдешнім поколінням народні звичаї і традиції, поширені на Гуцульщині.

Авторитетний науковець зі Львова Роман Яців вказує, що картинам Василя Дутки «властива перш за все, висока композиційна дисципліна, незалежно від масштабованості зображення. З однаковою відповідальністю він komponує панорамні краєвиди, багатофігурні сцени чи вихоплені з натурної багатоманітності фрагменти. Мотивація відбору, локалізація певної події визначені ліричним або громадянським кредо художника... Усвідомленим є його намагання збагатити іконографію сюжетно-побутової картини на гуцульську тематику» [16, с. 49].

Його сюжетні живописні полотна «Літо в горах», «Плотогони» (2004) «Нові мелодії» (2005), «Біля

річки», «Міють вовну» (2006) відображають побут, звичай та характер горян, які формувалися у складних соціальних та природних умовах [16].

Характерними особливостями живописних творів Василя Дутки є виразність, цілісність композицій, монументальність форм, гармонія колірних поєднань, широка манера письма, підкреслена декоративність. Це засвідчують твори «Космацьке весілля» (Іл.1), «Гуцульське Водохреще» (Іл.2), «Колядники з Криворівні», так і нові у творчому доробку митця живописні композиції, об'єднані в серію «Тіні забутих предків» (2022) – «Святвечір на Йордан», «Прялі з Яворова», «На базар до Косова», «Ось і вечір...», «Дорога на полонину». Три найновіші роботи із серії «Тіні забутих предків» з успіхом експонувалися на Краєвій виставці митців Косівщини «Спільня 2022» у залах Косівської регіональної організації НСХУ [2].

Полотно «Космацьке весілля» є «документальною фіксацією зображених традицій з детальним описом убрання, обрядових дійств, жанрових побутових сцен з характерними типажми, емоціями та поважними рухами гуцулів. Цій роботі передували тривала праця з вивчення етнографічного матеріалу, чисельні замальовки та етюди. Автор занурився в атмосферу Гуцульщини – колорит картини вдало відтворює жовтогарячі фарби космацького вбрання, а динаміка композиції наче підтримує ритми гуцульських троїстих музик» – зауважує кандидат мистецтвознавства, доцент Косівського державного інституту декоративного мистецтва Богдана Чіх-Книш [16, с.50].

Впродовж 2022-2023 років художник виконав цикл творів «Родина», до якого входять «Дівчина з приданим», «Поцілунок», «Заручені» (Іл.3), «Залицання», «Князь і княгиня», «Газди». Живописне полотно «Ми переможемо» з циклу «Родина» художник представив на Міжнародній виставці «Львівський осінній салон Високий Замок 2023». На V Всеукраїнській трієналі «Український фолькмодерн» у Чернівцях 2021 року експонувалася робота «Пейзаж з колибою» (2019).

Його широкоформатні полотна ефектні і декоративні, постають яскравою візитною карткою художника на чисельних персональних виставках в Україні і за кордоном (Польща, Франція, Греція, Англія).

Впродовж років Василь Дутка був учасником різних виставок і конкурсів. Варто пригадати, що він є автором бронзової статуетки Назарія Яремчука «Гран-прі» для фестивалю ім. Назарія Яремчука у Вишніці Чернівецької області (1996). «Першим при-

зером всеукраїнського конкурсу ім. Назарія Яремчука у Вишніці став не співак, а художник. Викладач Косівського коледжу прикладного і декоративного мистецтва Василь Дутка виготовив приз «Гран-прі», який вимогливе журі на чолі з Левком Дутківським визнало кращим серед представлених проєктів» [14, с.5].

Це був гарний старт Василя Дутки-скульптора.

З розповіді Василя Яковича дізнаємося ще один цікавий факт творчої біографії. На захисті дипломної роботи з кераміки (декоративне панно «Ніч на Івана Купала») у Львівському інституті ПДМ народний художник Іван Литовченко, який був головою ДЕК, радив йому займатися тільки скульптурою. «Я тоді несерйозно це сприйняв. Думаю: навіщо він мені це каже, коли я так люблю живопис, це для мене головне. Але пройшов час, і я повернувся до скульптури» – згадує Василь Якович.

В творчій особі пана Василя ніби змагаються живописець і скульптор. Аналізуючи періоди творчості митця, складно визначити пріоритетність виду творчої діяльності, оскільки вони завжди перекликаються.

Важливим аспектом слід виокремити творчу працю живописця і скульптора Василя Дутки у розвитку польсько-українських культурних зв'язків, зокрема, пов'язаних з іменем відомого польського композитора з українським корінням Яна-Ігнація Падеревського [10, с.433]. Наприкінці 2012 року в м. Лохув (Польща) проєкт Василя Дутки зайняв I місце в конкурсі на встановлення пам'ятника Я.Падеревському. З нагоди відкриття у Варшаві Музичного салону композитора Я. Падеревського (2013), В.Дутка виготовив скульптурне погруддя композитора (Іл.4). Живописний портрет Я.І.Падеревського, виконаний Василем Яковичем і подарований президенту, знаходиться в апартаментах канцелярії Президента Республіки Польща.

Василь Якович Дутка є автором проєкту пам'ятника Папі Івану Павлу Другому (Іл.5), виконаного з кованої міді і встановленого у м. Туліглове біля Перемішля (Польща, 2019). Виготовив барельєф Папи Римського Іоана Павла Другого на фасаді костелу благословенної Кароліни у м. Тарнув (Польща, 2014), рельєфне зображення Фридеріка Шопена для Музею опери ім. Марцелії Сембріх Коханської в м. Болтон Лендінг (США, 2015). Напрацювання скульптора представлено у статті Аліси Мудрицької «Плідний творчий рік скульптора Василя Дутки» [12, с.48].

Про виставкову активність ювіляра у Польщі засвідчують наступні факти. Міжнародна виставка живописних творів трьох художників: «Мій Львів» Ва-

силя Дутки (м. Косів, Україна), «Моє Вільно» Роберта Блюя (м. Вільнюс, Литва), «Моє Гродно» Андрія Філіповича (м. Гродно, Білорусь) експонувалася 2013 року у польському місті Кельце.

Персональна виставка малярства В.Дутки в м.Рибнік (Польща, 2015) з метою популяризації української культури під час XVII Всесвітніх Літніх Олімпійських Ігор. В експозиції були представлені твори «Гуцульське весілля», «Водохрестя в Криворівні», «Позолочений хребет», «Весна в Карпатах», «Посріблені гори», а також 10 картин з архітектурними мотивами міста Львова. На відкритті виставки в День України в Польщі були присутні делегації Спільнот Польських Організацій з країн Європи, Північної та Південної Америки, Австралії. Персональна виставка В.Дутки експонувалася з нагоди урочистого відкриття XII Всесвітніх Зимових Олімпійських Ігор у м. Арламов (Польща, 2016). Виставку відвідали високопоставлені особи багатьох країн, вона експонувалася у відпочинково-конференційно-спортивному комплексі поблизу «Резиденції», де проходять засідання Уряду Ради Міністрів.

Плідна міжнародна співпраця і доробок художника пошановані сусідньою державою. Міністерством Культури і національної спадщини Польщі Василь Якович Дутка нагороджений орденом «Заслужений для Культури Польщі» (2015).

Живописне полотно Василя Дутки «Груповий портрет: З.Горголевський, Т.Павліковський, М.Коханська, І.Падеревський під час відкриття оперного театру у Львові 1900 р.» (2021), вміщено на титульній сторінці альбому Адама Бали «Вплив поляків на культурну спадщину України. Феномен заснування міського театру у Львові» (Іл. 6).

Впродовж 2022-2023 років Василь Якович працює над виконанням серії живописних творів про життя Я.І.Падеревського, що налічує 16 творів. Персональна виставка «Президент Я. І. Падеревський» відбулася у Варшаві восени 2023 року.

Персональна виставка «Львів і Гуцульщина» експонувалася у центрі культури і науки у Замку короля Казимира в Перемишлі (грудень-січень 2025), де було представлено 40 творів малярства присвячених Гуцульщині та краєвиди Львова.

З нових персональних виставок художника назвемо: «Еллада» у Косівському інституті (2021), «Лінія, силует, форма» в Коломийській філармонії ім. Олександра Козаренка (2023), «Золотий перетин» у залі Івано-Франківської обласної організації НСХУ (2024, спільно з художником Анатолієм Рудницьким), «Вода,

повітря, каміння...» в Арт-просторі у Надвірні (2024). Він активний учасник живописних пленерів в Україні і за кордоном (Польща, Греція, Франція).

2025 року Василь Якович Дутка став переможцем відкритого конкурсу на створення пам'ятника Святійшому Патріарху Київському і всієї Руси-України Володимиру Романюку у с.Хімчин Косівського району Івано-Франківської області. Це надзвичайно відповідальна робота. Упродовж весняно-літнього періоду Василь Якович працював над виготовленням моделі з затвердженого проекту (висота фігури 185 см). Далі роботи проводились на фабриці у Львові (відливка з бронзи).

У рамках відзначення 100-річчя від дня народження Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира Романюка у с.Хімчин, на батьківщині Патріарха, 30 жовтня 2025 року відбулося урочисте відкриття пам'ятника (Іл. 7). Чин благословення пам'ятника звершив Предстоятель Православної церкви України Митрополит Епіфаній. Автор пам'ятника Василь Дутка отримав нагороду від Митрополита Епіфанія – медаль «Хрест Свободи» за жертвне служіння задля збереження Божого дару свободи та незламності (2025).

З творчої робітні скульптора В.Дутки «вийшли у світ» моделі пам'ятників Папі Івану Павлу Другому і Святійшому Патріарху Київському і всієї Руси-України Володимиру Романюку; скульптурне погруддя Ігнація Падеревського і рельєфний портрет Фридерика Шопена; меморіальні дошки з барельєфами на честь відомих діячів української культури: нашої видатної землячки, заслуженої артистки України Оксани Затварської для Яблунова і Коломиї; народного артиста України Петра Терпелюка для школи у селі Шепарівцях; заслуженого вчителя України Ярослава Грабовецького в с.Уторопах; колишнього головного архітектора м.Івано-Франківська, засновника гуцульського стилю в українській архітектурі Івана Бодна-рука в обласному центрі; українського письменника і громадського діяча Богдана Радиша-Маринюка в Косові; барельєфи Петру Яснію в Тернополі та Денисові Монастирському у Хмельницькому.

Василь Дутка виконав скульптурний портрет Героя України Володимира Гарматія для виставкового залу Косівської регіональної організації НСХУ.

Впродовж 2018-2019 років В.Дутка працював над проектом та реалізацією в матеріалі скульптурної композиції «Кожному поколінню – своя війна» – меморіалу слави нашим воїнам. Композицію виготовлено на замовлення 10 окремої гірсько-штурмової

бригади «Едельвейс», що дислокується у місті Коломиї Івано-Франківської області. Перед скульптором постало завдання розробити трифігурну композицію і відтворити три покоління українських військових: тих, хто воював у Другій світовій війні, брав участь у бойових діях у далекому Афганістані та сучасних захисників незалежної України на сході країни. Спочатку потрібно було виготовити моделі у глині, потім зняти форму, зробити гіпсові моделі, перевезти їх на кераміко-скульптурну фабрику у Львові, зняти форми, щоб частинами заливати ці фігури у бронзі. Це трудомісткий і дуже складний процес. В кінцево-м результаті скульптурна композиція «Кожному поколінню – своя війна» виконана в бронзі. Висота кожної фігури становить приблизно 2 метри 20 см. Фігури воїнів автор трактує динамічними, в русі, бо композиція символізує безперервний героїчний досвід кількох поколінь українських військових. Максимально реалістично відтворено військову амуніцію та озброєння трьох поколінь українських військових. Урочисте відкриття пам'ятника в Коломиї відбулося на свято Покрови 2019 року.

Пан Василь є автором меморіальних дошок видатного польського письменника Генріка Сенкевича для фасаду келій домініканського монастиря у Кам'янець-Подільському; Папи Римського Іоана Павла Другого у м. Тарнув та останнього президента Польщі в екзилі Річарда Качуровського у м. Пултуск (Польща); священника Стефана Вінцентія Фреліховського (м. Дахау, Німеччина та м. Хелле, Польща) [12]. В рамках даної статті обмежимось переліком, а більш розлогий аналіз скульптурних творів митця стане предметом наступних наукових публікацій.

Варто вказати на ще один вектор художника Василя Дутки – графіка, яка у творчому доробку представлена рисунками, виконаними різними матеріалами.

З графічних робіт В.Дутки періоду навчання та служби в армії згадаємо серії «Солдатські будні» (1986), «Мої однокурсники» (1988-1989). На персональній виставці «Лінія-Силует-Форма» у Косівській РО НСХУ (2009) експонувалися 50 робіт (лінійні начерки, зарисовки, штрихові рисунки). Художник постійно вдосконалюється в рисунку, виконуючи як самодостатні завершені довготривалі рисунки натури, так і графічні підготовчі ескізи до майбутніх живописних творів та скульптур.

Нашим мужнім захисникам, Героям війни з рашистами, присвячується серія графічних робіт В.Дутки «Наші студенти – захисники України», над якою

працює від 2024 року. Це великоформатні оригінальні рисунки графітним олівцем чи виконані м'якими рисувальними матеріалами (вугіль рисувальний, сангіна). При виконанні довготривалих рисунків пан Василь часто застосовує одразу всі графічні засоби – лінію, штрих, тональну пляму. При цьому вирішуються такі завдання, як виявлення або підкреслення об'єму натури, передача освітлення натури, передача глибини простору.

На сьогодні серія «Наші студенти – захисники України» налічує 17 аркушів. Композиції аркушів лаконічні і надзвичайно виразні. У центрі – постаті захисників, у яких поєднано образ митця і воїна. Стримана гама підсилює драматизм, а виразна лінія та пластика фігур відображають внутрішню гідність і мужність зображених – «Павло Вільховецький», «Василь Русак», «Роман Кравчук», «Василь Рожко», «Богдан Забаріло». Це не просто портрети, а психологічні образи. У кожному з аркушів прорисовані й «збраряддя» цієї страшною війни.

У графічній серії В. Дутки увіковічені Герої на щиті – «Руслан Яремін» (папір, олівець) (Іл.8), «Андрій Пилипів» (папір, сангіна), «Роман Федорчак» (тонований папір, олівець), «Андрій Чемеринський» (папір, олівець). Серія рисунків є мистецьким свідченням епохи і внеском у розвиток сучасної української «воєнної» графіки.

Висновки. Творчо активний художник і досвідчений педагог, методист і дослідник мистецтва, доброзичливий і толерантний колега – все це про нашого ювіляра, Василя Яковича Дутку, який власною працею робить значний внесок у скарбницю образотворчого мистецтва України.

Проведене дослідження свідчить про багатолітню педагогічну працю Василя Дутки, його активну участь у культурно-мистецькому житті України та вагомий внесок у розвиток польсько-українських культурних відносин. Поважний мистецький доробок художника вирізняється багатогранністю творчих підходів, синтезом традиційних і новаторських художніх практик, а також послідовним розвитком авторської стилістики. Як живописець митець опановує широке тематичне коло – від етнографічних мотивів до узагальнених образів сучасності. У скульптурі В.Дутка виявляє глибоке відчуття форми, пластики та матеріалу, створюючи роботи, що поєднують реалістичну виразність із символічними узагальненнями. У графічних творах художник демонструє лаконізм, точність ліній та композиційну продуманість, завдяки чому його графіка набуває особливої виразності.

Мистецький доробок Василя Дутки репрезентує зрілу авторську концепцію, у якій класичні засади академічного мистецтва органічно поєднуються з регіональною традицією та сучасними художніми пошуками. Багатовимірність його творчості формує цілісний образ митця, який активно впливає на розвиток культурного й освітнього середовища Прикарпаття та України загалом.

1. Василь Дутка. Малярство. Каталог творів. Автор вступної статті В.Жаворонков. Чернівці: Колір-друк, 2007. 32 с.

2. Дутка Василь Якович. Особова справа № ПСХ-20 Д. Архів Косівської регіональної організації національної спілки художників України.

3. Каталог виставки творчих робіт викладачів та випускників Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва «Автентика і час». Автори вступної статті Гринюк М., Кочержук І. Київ, 2003. 29 с.

4. Каталог творчих робіт викладачів та студентів Косівського коледжу прикладного та декоративного мистецтва ім. В.І.Касіяна на Всеукраїнській виставці "Традиції народного мистецтва та сучасність". Автори вступної статті Сусак К., Молинь В. Косів, 1997. 44 с.

5. Молинь В. Багатовекторність: мистецькі звершення Василя Дутки. Гуцульський край. 2025. № 10. С.4-5.

6. Молинь В. Багатовекторність образотворення Василя Дутки. Grail of Science: міжнародний науковий журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. № 50. С.854-860. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.03.2025>

7. Молинь В. Виставка малярства і графіки. Гуцульський край. 1998. № 54. С.7.

8. Молинь В. Виставка творчих робіт викладачів. Гуцульський край. 2007. № 45. С.4.

9. Молинь В. З діяльності Косівської регіональної організації Національної спілки художників України. Гуцульський край. 2011. № 40. С.5.

10. Молинь В. (2023). Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва в контексті єдності мистецтва України і Польщі в період російської агресії проти України. Grail of Science: міжнародний науковий журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2023. №32. С.432-434. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.13.10.2023.086>

11. Мудрицька А. Знай і цілуй своїх. Василь Якович Дутка – художник, скульптор. Гуцульський край. 2018. №17. С.4.

12. Мудрицька А. Плідний творчий рік скульптора Василя Дутки. Гуцульський край. 2019. №48. С.5.

13. Островська Л. Василь Дутка малює студентів-воїнів. Свобода. 2025. № 43. С.14

14. Тимофійчук Я. Гран-прі конкурсу імені Назарія Яремчука. Гуцульський край. 1996. № 29. С.5.

15. Шкурган В. Володар свого часу. Гуцульський край. 2000. № 29. С.1.

16. Юрчишин Г. М. Регіональне мистецтво та архітектура Прикарпаття. Частина 1. Творчий доробок художника Василя Дутки : навчальний посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 180 с.

17. Molyn V. Hutsulshchyna in Creative Work of the Teachers of the Department of Fine Arts of Kosiv Institute of Applied and Decorative Arts of the Academy of Arts EPISTEME: Czasopismo Naukowo-Kulturalne Krakow, 2017. №37. S.49-60...

References:

1. Vasyl Dutka. Maliarstvo. (2007). Katalog tvoriv.

2. Dutka Vasyl Yakovych. Osobova sprava № PSKh-20 D. Arkhiv Kosivskoi rehionalnoi orhanizatsii natsionalnoi spilky khudozhnykiv Ukrainy.

3. Katalog vystavky tvorchykh robiv vykladachiv ta vypusnykiv Kosivskoho derzhavnoho instytutu prykladnoho ta dekoratyvnoho mystetstva «Avtentyka i chas». (2003).

4. Katalog tvorchykh robiv vykladachiv ta studentiv Kosivskoho koledzhu prykladnoho ta dekoratyvnoho mystetstva im. V.I.Kasiiana na Vseukrainskii vystavtsi «Traditsii narodnoho mystetstva ta such-asnist». (1997).

5. Molyn, V. (2025). Bahatovektornist: mystetski zvershennia Vasylia Dutky. Hutsulskyi kraj, 10, 4-5.

6. Molyn, V. (2025). Bahatovektornist obrazotvorennia Vasylia Dutky Grail of Science: mizhnarodnyi naukovyi zhurnal. 50, 854-860. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.03.2025>

7. Molyn, V. (1998). Vystavka maliarstva i hrafiky. Hutsulskyi kraj. 54, 7.

8. Molyn, V. (2007). Vystavka tvorchykh robiv vykladachiv. Hutsulskyi kraj. 45, 4.

9. Molyn, V. (2011). Z dialnosti Kosivskoi rehionalnoi orhanizatsii Natsionalnoi spilky khudozhnykiv Ukrainy. Hutsulskyi kraj. 40, 5.

10. Molyn, V. (2023). Kosivskiy instytut prykladnoho ta dekoratyvnoho mystetstva v konteksti yednosti mystetstva Ukrainy i Polshchi v period rosiiskoi ahresii proty Ukrainy // Grail of Science: mizhnarodnyi naukovyi zhurnal. 32, 432-434. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.13.10.2023.086>

11. Mudrytska, A. (2018). Znai i tsinui svoikh. Vasyl Yakovych Dutka – khudozhnyk, skulptor. Hutsulskyi kraj. 17, 4.

12. Mudrytska, A. (2019). Plidnyi tvorchiy rik skulptora Vasylia Dutky. Hutsulskyi kraj. 48, 5.

13. Ostrovska, L. (2025). Vasyl Dutka maliuie studentiv-voiviv. Svoboda. 43, 14.

14. Tymofiihchuk Ya. (1996). Hran-pri konkursu imeni Nazariia Yaremchuka. Hutsulskyi kraj. 29, 5.

15. Shkurhan, V. (2000). Volodar svoho chasu. Hutsulskyi kraj. 29, 1.

16. Yurchyshyn, H.M. (2010) Rehionalne mystetstvo ta arkhitektura Prykarpattia. Tvorchiy dorobok khudozhnyka Vasylia Dutky.

Ivano-Frankivsk, Ukraina.

17. Molyn, V. (2017). Hutsulshchyna in Creative Work of the Teachers of the Department of Fine Arts of Kosiv Institute of Applied and Decorative Arts of the Academy of Arts. *EPISTEME: Czasopismo Naukowo-Kulturalne*. 37, 49-60.

ANNOTATION

Valentyna Molyn. Vasyl Dutka in the Contemporary Cultural and Artistic Space. The article examines the artistic activity of Vasyl Yakovych Dutka — Honored Artist of Ukraine, member of the National Union of Artists of Ukraine, and Associate Professor at the Department of Fine Arts and Academic Disciplines of the Kosiv State Institute of Decorative Arts.

The year 2025 marks a significant milestone for the artist and educator, as Vasyl Dutka celebrates his 60th anniversary, accompanied by substantial creative achievements. For over three decades since graduating from the Lviv State Institute of Applied and Decorative Arts, Dutka has consistently advanced along his artistic trajectory. He represents both the Kosiv State Institute of Decorative Arts and the Kosiv Regional Organization of the National Union of Artists of Ukraine with distinction within the national and international art arenas.

The aim of this study is to analyze the artistic oeuvre of contemporary Ukrainian artist Vasyl Dutka as an important component of the modern cultural and artistic process.

The article outlines the principal directions of Dutka's creative practice (painting, sculpture, and graphic art), identifies the thematic dominants of his work, reviews his long-term pedagogical activity, and examines his participation in the cultural life of Ukraine, as well as his notable contribution to the development of Polish-Ukrainian cultural relations. Particular attention is paid to his artistic collaboration and achievements in fostering cultural exchange between Poland and Ukraine, specifically those associated with Jan-Ignacy Paderewski, the renowned Polish composer of Ukrainian descent. The research methodology relies on systemic analysis, methods of systematization and generalization, and art-historical analysis.

The article traces Dutka's involvement in international art projects and national exhibitions, as well as his organization of numerous solo exhibitions, which testify to his dynamic exhibition activity. Dutka continues to work actively as a painter, depicting the life, everyday practices, and distinctive cultural identity of the Hutsul community. His large-scale canvases, marked by expres-

siveness and decorativeness, have become a recognizable artistic signature at solo exhibitions in Ukraine and abroad (Poland, France, Greece, the United Kingdom).

Dutka's sculptural oeuvre includes monuments, multi-figure compositions, sculptural busts, and memorial plaques with bas-reliefs dedicated to prominent figures of Ukrainian culture.

Throughout his artistic and pedagogical career, Vasyl Dutka has produced several series of graphic works executed in diverse techniques. The article presents his latest series of graphic pieces, «Our Students — Defenders of Ukraine.»

The scholarly novelty of the research lies in its comprehensive presentation of Dutka's multifaceted artistic legacy and in the identification of his role within the contemporary cultural and artistic space. Future research prospects include systematic analysis of his sculptural works.

Key words: Vasyl Dutka's oeuvre, Honored Artist of Ukraine, painting, sculpture, graphic art, exhibitions, cultural and artistic space.

Іл 1. В.Дутка і його живописне полотно «Космацьке весілля».

Іл 2. В.Дутка. Гуцульське Водохреща.

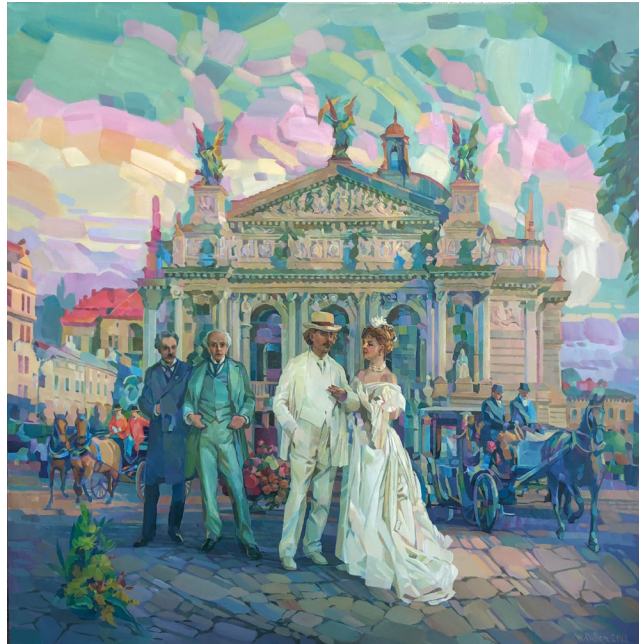
Іл 3. В.Дутка. «Заручені».

Іл 4. В.Дутка. Погруддя Я.І. Падеревського.

Іл 5. В. Дутка за роботою над пам'ятником Папі Іоану Павлу II

Іл 6. В. Дутка. Груповий портрет: З.Горголевський, Т.Павліковський, М.Коханська, І. Падеревський під час відкриття оперного театру у Львові 1900 р. .

Іл 7. В. Дутка. Пам'ятник Патріарху Володимирі Романюку у с.Хімчин.

Іл 7. В. Дутка. Із серії «Наші студенти – захисники України». Руслан Яремін.